

POSTANOWIENIE

Dnia 7 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Michał Laskowski

w sprawie **Ł. D., M. S., J. P. i A. B.**

skazanych z art. 263 § 2 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 sierpnia 2024 r.,

z urzędu

kwestii wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2024 r., sygn. akt V KK 544/23

o oddaleniu kasacji obrońców skazanych jako oczywiście bezzasadnych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 57/21

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 6 października 2020 r., sygn. akt IV K 26/15,

p o s t a n o w i ł

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec Ł. D. oraz w zw. z art. 435 k.p.k. w stosunku do M. S., J. P. i A. B. wznowić postępowanie kasacyjne;

2. uchylić zawarte w pkt. 1 postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2024 r., sygn. akt V KK 544/23, rozstrzygnięcie o oddaleniu kasacji obrońców skazanych Ł. D., M. S., J. P. oraz A. B. jako oczywiście bezzasadnych i kasacje te przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

3. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 maja 2024 r., sygn. akt V KK 544/23, Sąd Najwyższy orzekając w składzie jednosobowym (SSN Małgorzata Bednarek) oddalił jako oczywiście bezzasadne kasacje obrońców skazanych Ł. D. oraz M. S., J. P. i A. B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 57/21 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 6 października 2020 r., sygn. akt IV K 26/15.

W dniu 28 czerwca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego Ł. D., w którym zasygnalizowano konieczność wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego.

W piśmie podniesiono, że w sprawie zaistniały naruszenia przepisów postępowania o charakterze bezwzględny (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), a mianowicie doszło do nienależytej obsady Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym ze względu na udział w jego składzie Sędziego – Małgorzaty Bednarek powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. (Dz.U. z 2018 r., poz. 3),

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sygnalizację obrońcy skazanego Ł. D. należało uznać za zasadną w zakresie dotyczącym wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., którą obarczone jest zawarte w pkt. 1 postanowienia z dnia 15 maja 2024 r., V KK 544/23, postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego.

Rozstrzygnięcie o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnych kasacji obrońców stanowi – z punktu widzenia kategoryzacji orzeczeń – postanowienie, bez względu na forum, na którym je wydano. Wniosek taki jasno wynika z treści art.

535 § 3 k.p.k., a częściowo także z art. 456 k.p.k. stosowanego w postępowaniu kasacyjnym odpowiednio, z mocy odesłania z art. 518 k.p.k.

Wyżej wskazane postanowienie Sądu Najwyższego zostało wydane przez sędziego SN Małgorzatę Bednarek. Wymieniona sędzia uzyskała nominację do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 poz. 3).

Fakt ten przesądza o wystąpieniu w postępowaniu kasacyjnym okoliczności wskazanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, stanowiącej uwzględnianą z urzędu bezwzględną przyczynę odwoławczą (art. 542 § 3 *in principio* k.p.k.). Wynika to w sposób jednoznaczny z pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I – 4110 – 1/20. Uchwała ta – na podstawie art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 622) – ma moc zasady prawnej wiążącej wszystkie składy Sądu Najwyższego (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 2.06.2022 r., I KZP 2/22; uchwałę SN z 5.04.2022 r., III PZP 1/22; postanowienia SN: z 16.09.2021 r., I KZ 29/21; z 29.09.2021 r., V KZ 47/21; z 21.01.2022 r., III CO 6/22; z 27.02.2023 r., II KB 10/22). Dokonaną przez Sąd Najwyższy we wskazanych orzeczeniach wykładnię przepisów karnych proceduralnych oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez powołane w tych orzeczeniach rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ten skład Sądu Najwyższego uznaje za trafną i przyjmuje ją również za własną.

Przechodząc do kwestii dopuszczalności wznowienia z urzędu postępowania w przedmiotowej sprawie, Sąd Najwyższy w pełni podziela pogląd wyrażony we wcześniejszych postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia: 14.06.2023 r., III KO 43/23 i II KO 73/22; 21.06.2023 r., V KO 17/22 i V KO 30/22; z 27.06.2023 r., III KO 15/22 i z 20.05.2024 r., I KO 30/24 oraz zawartą w tych orzeczeniach argumentację prawną przekonującą o możliwości wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego prawomocnie zakończonych w Sądzie Najwyższym postanowieniem o oddaleniu kasacji. Na tę ocenę nie wpływa postanowienie Sądu Najwyższego z 23.03.2023 r., I KZP 17/22 (OSNK 2023, z. 4, poz. 20), bowiem z uwagi na swoją

treść nie ma charakteru wiążącego, a nadto, skoncentrowało się ono nie tyle na wykładni art. 540 § 1 k.p.k., co na ustaleniu i wykazaniu, że wykładnia przepisu art. 540 § 1 k.p.k. odnośnie do postępowania wznowieniowego jest utrwalona i bezsporna, tak w doktrynie, jak i w orzecznictwie. Nie odniesiono się przy tym do szeregu istotnych kwestii, które zostały wskazane w postanowieniach Sądu Najwyższego w sprawach III KO 43/23 i KO 73/22, w tym do szczegółowej analizy także orzeczeń, które stanowiły podstawę do wydawania późniejszych orzeczeń o niedopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego czy postępowania wznowieniowego.

W przywołanych postanowieniach wykazano, że nie tylko nie było dotąd jednolitej linii orzeczniczej (była dominująca, ale niejednolita) ale także, iż kompleksowa wykładnia art. 540 § 1 k.p.k. (również w odniesieniu do przesłanek wznowienia z art. 542 § 3 k.p.k.), nie uzasadnia eliminacji z podstawy wznowienia postępowania kasacyjnego. Pogląd przeciwny sprzeciwiałby się natomiast zasadzie wykluczającej możliwość blokowania – w drodze wykładni – dostępu stronie do środka zaskarżenia w sytuacji, gdy konstrukcja ustawowa wyraźnej blokady w tym zakresie nie przewiduje. Tymczasem regulacja zawarta w art. 542 § 3 k.p.k. w żadnym razie nie wyklucza z zakresu przedmiotowego swojego stosowania postępowań prowadzonych przed Sądem Najwyższym.

Wskazać ponadto należało, że art. 544 § 2 k.p.k. wyraźnie stanowi, iż w kwestii wznowienia postępowania zakończonego „orzeczeniem” Sądu Najwyższego, Sąd ten orzeka w składzie 3 sędziów. Termin „orzeczenie” obejmuje na gruncie Kodeksu postępowania karnego zarówno wyroki jak i postanowienia (por. art. 93 § 1 k.p.k.). Także treść art. 540 § 1 k.p.k. posługująca się terminem „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem”, nie zawiera ograniczeń terminologicznych upoważniających do wniosku, że postanowienie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie jest „prawomocnym orzeczeniem” kończącym postępowanie sądowe. Postępowanie kasacyjne ma przecież charakter postępowania sądowego, a postanowienie o oddaleniu kasacji w sposób prawomocny kończy to postępowanie.

Tylko szczególne względy wynikające z wykładni systemowej lub funkcjonalnej mogłyby przemawiać za ograniczeniem jednoznacznych wyników

uzyskanych w drodze wykładni językowej art. 540 § 1 k.p.k. i art. 542 § 3 k.p.k. Trafnie podniesiono we wskazanym postanowieniu Sądu Najwyższego z 14.06.2023 r., III KO 43/23, że tylko w zakresie przesłanek wznowienia określonych w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na treść tych przesłanek, mogą mieć one zastosowanie do tego postępowania, w którym orzeczono prawomocnie o kwestii odpowiedzialności karnej. Odpowiednio ma to też zastosowanie do przesłanek z art. 540a k.p.k. oraz art. 540b k.p.k.

Wobec treści art. 435 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. wskazane w sentencji postępowanie i postanowienie Sądu Najwyższego wznowiono i uchylono również wobec skazanych M. S., J. P. i A. B. . Nastąpiło to na korzyść skazanych mając na względzie fakt wniesienia na ich rzecz nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez obrońców.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, rozstrzygając o kosztach postępowania wznowieniowego stosownie do treści art. 638 k.p.k.

[J.J.]

[ms]

Małgorzata Gierszon Jacek Błaszczyk Michał Laskowski